

VIGDÍS HLÍF SIGURÐARDÓTTIR

KVEIKJUR

FYRIR SKAPANDI SKÓLASTARF

MENNTAMÁLASTOFNUN

Kveikjur fyrir skapandi skólastarf - Sjónræn rannsóknarvinna

ISBN: 978-9979-0-2267-1

© 2018 Vigdís Hlíf Sigurðardóttir

© 2018 Ljósmyndir: Vigdís Hlíf Sigurðardóttir

Menntamálastofnun bls. 8, 24 (t.v. og t.h.)

Shutterstock bls. 1, 3, 6, 24 (f.miðju), 30, 38, 46, 52, 56, 58

Wikimedia Commons bls. 26, 31

Ritstjóri: Harpa Pálmadóttir

Faglegur yfirlstur: Ólöf Þóranna Hannesdóttir

Málfarslestur: Ingólfur Steinsson

Hönnun og umbrot: Blær Guðmundsdóttir fyrir Menntamálastofnun

1. útgáfa 2018

Menntamálastofnun

Kópavogi

Öll réttindi áskilin

KVEIKJUR

FYRIR SKAPANDI SKÓLASTARF

- SJÓNÆN RANNSÓKNARVINNA

Í orðinu kveikja felst að tendra; glæða, vekja og örva; valda.

EFNISYFIRLIT

Kveikjur fyrir skapandi skólastarf	5
Leiðbeiningar fyrir kennara	6
Tilgangur og markmið.....	7
Línur.....	7
Form.....	8
Litir.....	9
Áferðir	9
Línur	10
1. Landslagið í lófanum	12
2. Stafir og rúnir	14
3. Rektu slóð.....	16
4. Landamæri	18
5. Fegurðin í hinu ófullkomna	20
6. Línur verða fletir – form.....	22
Form.....	24
7. Neikvætt rými	26
8. Fundin form	28
9. Þjáist þér af freknum?	30
10. Pareidolia – Fundin fés	32
11. Þjóðsögur og ævintýri.....	34
12. Fundin list	36
Litir	38
13. Fundnir litir.....	40
14. Fundinn efniviður	42
15. Búðu til liti	44
Áferðir	46
16. Finndu og túlkaðu áferðir	48
17. Matur með áferð.....	50
18. Áhrif tímans	52
Hæfniviðmið	54
Lokaorð.....	56
Heimildir	58

KVEIKJUR FYRIR SKAPANDI SKÓLASTARF

Í starfi mínu sem kennari hef ég upplifað hversu áhrifaríkt er að nota kveikjur til að glæða áhuga nemenda á viðfangsefninu. Ég ákvað því að útbúa námsefni; kveikju- og hugmyndabók sem útgangspunkt meistaraverkefnis míns; *Sjónræn rannsóknarvinna: aukið næmi fyrir umhverfinu og innblástur í skapandi ferli.*

Námsefnið samanstendur af kveikjum, sem eru hugmyndir fyrir rannsókn, dýpkun, úrvinnslu, faglegt samhengi og umræður. Tilgangur þess að nota kveikjur í skólastarfinu er fyrst og fremst að vekja áhuga nemenda á hugmyndavinnu og sjálfstæðri sköpun auk þess að gera þá forvitna um viðfangsefnið. Með því að rannsaka hvernig aðrir listamenn og hönnuðir hafa unnið með viðfangsefnið er það sett í faglegt samhengi og dýpkar um leið skilning á verkefnunum. Æskilegt er að nemendur finni dæmi út frá eigin áhuga og kynni fyrir hver öðrum.

Námsefnið sýnir einn mögulegan útgangspunkt en ekki er ætlast til að nemendur endurtaki verkefni á sama hátt, heldur að þau gefi hugmyndir að því hvernig má mögulega leysa verkefni út frá eigin áhuga. Verkefnið skiptast í **línur, form, liti** og **áferð** en þeir flokkar skarast allir. Þessi flokkun er sett fram til einföldunar og eiga flest verkefni heima í fleiri en einum flokki. Gaman getur verið að velta fyrir sér mörkunum, hvenær eitthvað hættir að vera lína og verður að formi

eða áferð. Slíkar vangaveltur eru mikilvægur þáttur í formfræði. Tilvalið er að nýta sér þau verkfæri sem hendi eru næst – svo sem myndavélar, skissubók, teikniáhöld og fleira.

Hafið í huga að það eru engin mistök í sköpunarferli, reynið að njóta og hafa gaman og þá er mögulegt að eitthvað verði til eins og fyrir töfra. Að vera skapandi er ekki hæfileiki sem þú annaðhvort hefur eða hefur ekki, heldur er það ferli, eða ástand, jafnvel skap þar sem við leyfum okkur að vera forvitin fyrir forvitnis sakir en ekki undir þrýstingi að klára ákveðið verkefni fljótt. Við megum leika okkur en leikurinn hleypir náttúrulegri sköpun upp á yfirborðið (Cleese, 1991).

Sköpunargáfa er ekki náðargáfa, allir geta verið skapandi. Skapandi námsaðferðir fela í sér samþrátt gagnrýnnar og skapandi hugsunar, forvitni, ímyndunarafls og greiningar. Sköpun er ekki eingöngu möguleg í listgreinum, sem stundum eru kallaðar skapandi greinar, heldur er hún einnig nauðsynlegur þáttur í vísindum, leik og við athafnir daglegs lífs (National Advisory Committee on Creative and Cultural Education, 1999). Sköpun er einn af grunnþáttum gildandi aðalnámskrár á Íslandi en þá er gengið út frá því að skapandi nálgun einkenni allt skólastarf (Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2012).

Vigdís Hlíf Sigurðardóttir

LEIÐBEININGAR FYRIR KENNARA

Hugmyndabókin *Kveikjur fyrir skapandi skólastarf* - *Sjónræn rannsóknarvinna*, er ekki búin til fyrir einn ákveðinn aldurshóp, heldur er gert ráð fyrir að kennarar geti nýtt hana og aðlagð efnið fyrir nemendur á öllum skólastigum.

Fjölbreyttar kveikjur bókarinnar, sem byggjast upp á rannsókn á umhverfinu, er hægt að setja í samhengi við fjölbreytt viðfangsefni, á getustigi og áhugasviði hvers og eins. Mælt er með því að yngri nemendur og þeir sem eru að vinna sjónræna rannsóknarvinnu í fyrsta sinn byrji á því að skoða eigið nærumhverfi, svo sem eigin líkama, mat, fatnað og heimili, skóla eða skólalóð en fikri sig smátt og smátt lengra og læri um leið að samsama sig stærra svæði og jafnvel heiminum öllum (Jóhanna Einarsdóttir, 2010).

Sköpunarferli er stundum skipt niður í eftirfarandi fjóra þætti: (Ingibjörg Jóhannsdóttir o.fl., 2012, bls. 57)

- *Rannsóknarþáttur* þar sem nemandinn leitar að [kveikjum, eða] því sem vekur áhuga, rannsakar möguleika og leitar ögrandi leiða til úrlausnar.
- *Dýpkunarþáttur* þar sem nemandinn gerir tilraunir með efni og aðferðir og uppgötvar þannig marga fleti hugmynda sinna.
- *Samhengisþáttur* þar sem nemandinn skoðar faglegt samhengi, finnur tengingar og fyrirmyndir sem nýtast honum til að ná betri tökum á verkefninu.
- *Loks* er *umræðuþáttur* þar sem nemandinn metur niðurstöður og ræðir um verk sín við aðra (Lindström, 2006, bls. 58).

Með sjónrænni rannsóknarvinnu eða skoðun á umhverfinu verða nemendur læsir á umhverfið (Gruenewald, 2003, bls. 19). En með rannsókn á nærumhverfinu tengjum við nemendur við raunveruleikann og stöðuna í samfélaginu (Quay, o.fl., 2013). Þannig má virkja nemendur til ábyrgðar á eigin gjörðum og á eigin lífi. Nemendur skoða áhrif sín á nærsamfélagið og tengsl sín við umheiminn. Sjónræn rannsóknarvinna fer að miklu leyti fram í göngutúrum, sem auk þess hafa jákvæð áhrif á heilsuna og sköpunarmáttinn.

TILGANGUR OG MARKMIÐ

LÍNUR

1. Landslagið í lófanum

- Rannsaka lófann á sér.
- Verða meðvituð um sérkenni okkar en um leið það sem við eigum sameiginlegt.
- Leikni í að teikna án þess að horfa stöðugt á blaðið.
- Færni í að tjá skoðanir og tilfinningar á eigin sköpun út frá eigin reynslu.

2. Stafir og rúnir

- Kynnast mismunandi gerðum af lettri, t.d. rómversku, arabísku og kírílísku lettri, myndlettri, rúnum, bandrúnum og galdrastöfum.
- Virkja ímyndunaraflið og velta fyrir sér huldum skilaboðum í umhverfinu og hvort lesa megí eitthvað í náttúruna.
- Íhuga það vald sem felst í lestri og skrift og forréttindin sem felast í því að fá að læra.

3. Rektu slóð

- Setja sig í fótspor annarra.
- Hæfni til að skynja og lesa í ummerki í umhverfinu og náttúrunni.
- Verða meðvituð um vistspor okkar.

4. Landamæri

- Dýpka skilning á mismunandi landamærum, hvernig jarðfræðilegar breytingar

hafa áhrif á mörk milli landa og hvernig pólitísk öfl hafa áhrif þar á.

- Færni við lestur landakorts, um leið og efld er gagnrýnin hugsun.
- Skapa umræður um lýðræði og setja sig í fótspor íbúa annarra landa.
- Kynnast verkum arkitekta og verkfræðinga sem hanna landamæri.

5. Fegurðin í hinu ófullkomna

- Íhuga eigið gildismat á veraldlegum hlutum og setja í samhengi við virðingu fyrir náttúruauðlindum.
- Endurnýta hluti og skoða möguleika á að lengja líftíma þeirra.
- Læra um nytjalist og skoða mörkin milli handverks, hönnunar og listar.
- Velta hugtakinu fagurfræði fyrir sér og af hverju okkur finnst sumt fallegt og annað ljótt.
- Tjá skoðanir sínar og hlusta á skoðanir annarra í hópnum.

6. Línur verða fletir – form

- Skoða samspil og mörk lína, flata og þrívíðra forma.
- Setja saman einföld form í þrívídd.
- Gera mælingar og reikna hlutföll áður en formið er sett saman. Undirbúa með vinnuteikningu áður en hafist er handa.

7. Neikvætt rými

- Íhuga form, rýmið á milli þeirra og allt um kring.
- Öðlast færni í teikningu með því að læra um neikvætt rými (og lágmarka fyrirfram gefnar hugmyndir um viðfangsefnið).
- Skoða hvernig má nota neikvætt rými t.d. við gerð vörumerkja og símylnstra.

8. Fundin form

- Uppgötva umhverfið og finna innblástur fyrir sköpun.
- Prufa sig áfram með útfærslu og tilraunir í efni og íhuga hvaða efni hentar viðkomandi formi.
- Efla skapandi hugsun og lausnaleit.
- Kynnast aðferðum sem listamenn nota í sinni sköpun.

9. Þjáist þér af freknum?

- Velta fyrir sér hugmyndum um fagurfræðileg gildi, staðalímyndir, fordóma, sjálfsgagnrýni, fegurð og gildismat.
- Verða fær um að ræða verk sín og skoðanir, hlusta á skoðanir annarra og hvetja hvert annað á uppbyggilegan hátt.
- Velta fyrir sér eigin sjálfsvitund og því hvernig aðrir sjá sig.

10. Pareidolia – Fundin fés

- Sjónræn rannsókn á umhverfinu, út frá pareidoliu, finna og skrásetja viðfangsefni.
- Frjóvga ímyndunarafl nemenda.
- Skrifa persónulýsingu á fundinni persónu.
- Læra um Leonardo da Vinci.
- Kynnast taugasálfræði og viðbrögðum við mögulegri hættu.

11. Þjóðsögur og ævintýri

- Skrifa sögu með upphafi, miðju og endi.
- Læra um sagnaarfleifð, minni þjóðsagna og ævintýra.
- Horfa á umhverfið með nýjum augum út frá lærdómi sem draga má af sagnahefð.
- Öðlast færni í teikningu, prufa að teikna í framandi stíl e.t.v. með aðstoð ljósaborðs.
- Leita upplýsinga um svokölluð olíumálverk Tom Waits á netinu.

12. Fundin list

- Horfa á umhverfið með augum lista-mannsins.
- Velta fyrir sér náttúrulegum ferlum við mótun umhverfisins.
- Velta fyrir sér áhrifum mannsins á mótun umhverfisins.
- Ræða um stuld á hugverkum annarra.
- Efla frumkvæði nemenda í upplýsingaleit á netinu og við að kynna listafólk hvert fyrir öðru.

LITIR

13. Fundnir litir – litagreining

- Greina liti í myndvinnsluforriti.
- Vinna með fundna liti sem kunna að þykja áhugaverðir.
- Velta fyrir sér hvað gerir þessa samsetningu fallega/ ljóta/ áhugaverða.
- Læra um og öðlast færni við litablöndun.
- Skoða pixla og litaprósentur mismunandi litakerfa (CMYK, RGB).
- Hæfni í litgreiningu, skoða hlutföll lita í blæbrigðum og tónum.

14. Fundinn efniviður

- Túlka litagreiningu í viðeigandi efnivið.
- Gera tilraunir með efni og aðferðir.
- Vinna með hlutföll lita í samræmi við fyrirmynd.
- Leita upplýsinga um Astrid Skibsted og Louisu Matthíasdóttur á vefnum.

15. Búðu til liti

- Búa til liti úr afgöngum sem falla til í eldhúsinu eða tína jurtir.
- Bera saman náttúrulega jurtaliti og bera saman við tilbúna málningu.
- Skoða litanotkun Hildar Bjarnadóttur annars vegar og Helga Þórssonar hins vegar.
- Íhuga áhrifin sem neysla okkar hefur á náttúruna.

ÁFERÐIR

16. Finndu og túlkaðu áferðir

- Fara í lengri könnunarferðir og taka myndir af áferðum sem vekja áhuga.
- Nema með snertingu (hart, mjúkt, kalt, blautt) og augunum og skrásetja.
- Gera tilraunir með að túlka áferðir í viðeigandi efnivið.
- Heimsókn í Safnahúsið eða á Kjarvalsstaði og kynnst íslenskri list.
- Leita upplýsinga um Rögnu Róbertsdóttur á vefnum.

17. Matur með áferð

- Kanna áferðir á mat og gera tilraunir með túlkun.
- Gera tilraun með að prenta sveppagró yfir á pappír.
- Íhuga mörk listar og vísinda.
- Kynnst verkum Finnboga Péturssonar.

18. Áhrif tímans

- Efla skilningarvitin og skynjun með fyrirbærafræðilegri nútíttundaræfingu.
- Rannsaka lífræn ferli sem eiga sér stað í kringum okkur og öðlast skilning og virðingu fyrir þeim.
- Taka ljósmyndir og gera timelapse með áhrif tímans í huga.
- Leita upplýsinga um Andy Goldsworthy og herman de vries.

Í þessum þætti munum við skoða muninn á mann-gerðum og náttúrulegum línum, línunum sem stundum eru ósýnilegar en geta samt verið raunverulegar, svo sem landamæri, eða ferill og hreyfing hlutar. Til dæmis má líta á landakort og teikna leiðina sem gengin er í skólann.

Á meðan á æfingum stendur skaltu hafa í huga hvaða áhrif mismunandi verkfæri hafa á teikningu. Hvaða tilfinningu gefa mismunandi línur? Lína með notkun reglustiku og án, með dökkum blýanti eða ljósum, með misþykkum pensilstrokum.

Prufaðu að nota óhefðbundin verkfæri eins og langt bambusprik og blek og langt prik.

- Hvað skilgreinir línuna?
- Hver er munurinn á þráðbeinum línunum sem eru nánast stærðfræðilegar og náttúrulegum, mjúkum línunum?
- Er hægt að sýna mismunandi tilfinningar með mismunandi línunum?
- Hvaða tilgangi þjóna mismunandi verkfæri?

Snjór á pallinum.

LANDSLAGIÐ Í LÓFANUM

Við sjáum línurnar í lófunum á okkur á hverjum degi en veitum þeim sjaldan mikla athygli. Byrjum á að skoða lófann og línurnar í honum. Engir tveir lófar eru eins. Líkt og fingraförin, eru línurnar í lófunum okkar sérkenni.

Teiknaðu línurnar í lófanum á þeirri hönd sem ekki er ríkjandi hjá þér. Horfðu á fyrirmyndina en reyndu að horfa sem minnst á blaðið á meðan. Þetta er kallað blind teikning. Haltu athyglinni á lín-

unum. Útkoman þarf ekki að vera nákvæm eftirlíking, heldur ætti hún að vera unnin frekar hratt en þó af fullri einbeitingu. Á eftir skaltu gaumgæfa teikninguna og athuga hvað hún minnir þig á.

Nemandi í 6. bekk túlkaði sína teikningu með eftirfarandi hætti: Fjöll í stormi og allt á fjallinu fýkur upp. Nánast fjöllin losna ... en það er svona snjóbylur svo maður sér ekki vel. Línurnar eru líka svolítið svona eins og tré sem halla til hliðar í vindi.

TIL UMHUGSUNAR:

Minna línurnar í lófa þínum á eitthvað?
Getur þú staðsett þig í myndinni og ímyndað þér að þú sért stödd/staddur í landslagi? Krafðist það mikillar áreynslu?

EFNI OG ÁHÖLD

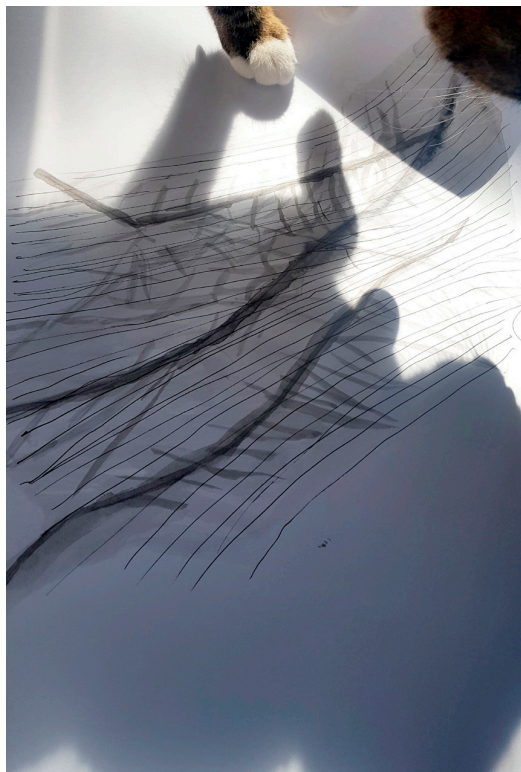
- Pappír
- Teikniáhöld eða leir

SAMÞÆTTING NÁMSGREINA

- Náttúrugreinar
- Samfélagsgreinar

Lófinn minn.

Kisa skoðar mynd af línunum í lófa.

Hendur leiraðar með lokuð augun af
nemendum Jan van Boeckel.

STAFIR OG RÚNIR

Hugsanlega liggja greinar og prik á jörðinni. Getur verið að eitthvað af því sem þú sérð myndi stafi? Finndu falin skilaboð. Það er ekki tilviljun að ensku orðin *spell* (stafsetning) og *spell* (galdur) séu af sama stofni. Auk þess tengjast þau íslenska orðstofninum *spell*-virki eða sögninni að *spilla* og má geta þess að orðið *lifspell* merkir samkvæmt íslenskri orðabók: galdra-teikn sem veldur dauða. Fyrir á tímum var skrift og stafsetning ekki á

allra valdi og fylgdi kunnáttunni mikill máttur og vald.

Finndu stafi í umhverfinu og myndaðu orð, taktu myndir af merkjum fundum, eða rissaðu upp, skrifaðu minnispunkta, t.d um gerð stafa. Var þetta arabískt letur eða rómverskt? Eða galdrastafi? Bandrún? Þú mátt fylla upp í eyðurnar að vild. Finndu þér staf til að ganga við, eins og alvöru galddramaður eða norn. Ef þú ert í stuði geturðu rist rúnir á stafinn þinn.

TIL UMHUGSUNAR:

- Hvernig upplifun var það að skoða umhverfið með það í huga að finna stafi?
- Fannstu jafnvel upp nýtt stafróf?
- Gastu sett einhverja merkingu í þá stafi sem þú fannst?
- Hvernig tilfinning var það?
- Fannstu ef til vill eitthvað annað sem vakti áhuga þinn?
- Getur þú lesið eitthvað í náttúruna eða jafnvel búið til sögu með því að horfa í kringum þig á línur í umhverfinu?

FAGLEGT SAMHENG

Danski biskupinn Peter Erasmus Müller, fékk prófessorinn Finn Magnússon (1781-1847), íslenskan fræðimann, til að rannsaka rúnasteininn Runamo. Finnur glímdi lengi við þessa miklu gátu og lét sig ekki muna um að geta í eyðurnar en taldi sig svo hafa fundið lausnina, að á steininn væri rituð vísa undir bragarhættinum *Starkaðarlag*. Taldi hann að vísan væri úr kvæði um Brávallabardaga en í þeim bardaga féll Haraldur hilditönn. Til að gera langa sögu stutta þá varð frægð Finns Magnússonar skammvinn því annar fræðimaður, Worsåe að nafni, komst að raun um að táknin væru bergrispur og til komnar af náttúrunnar völdum (Klöppin sem villti um fyrir prófessorum, 1965).

Tennur í bergi.

EFNI OG ÁHÖLD

- Myndavél
- Skissubók
- Skrif- og teikniáhöld
- Viðeigandi klæðnaður
- Nesti
- Hnífur til að tálga ef vill.

SAMÞÆTTING NÁMSGREINA

- Heimilisfræði
- Hönnun og smíði
- Íslenska
- Náttúrugreinar
- Samfélagsgreinar
- Skólaíþróttir
- Stærðfræði
- Tungumál
- Upplýsingatækni

Rúnum ristur klettaveggur.

REKTU SLÓÐ

Prófaðu að setja þig í hlutverk einkaspæjara. Taktu með þér stækkunargler og verkfæri til rannsókna. Sérðu ummerki um að einhver hafi farið um svæðið á undan þér? Safnaðu að þér vísbendingum. Reyndu að komast að því hver var á ferli og hvert sá hinn sami fór. Rektu slóð. Teiknaðu ferilinn sem farinn var á kort. Teiknaðu einnig

upp þá leið sem þú ferð frá heimili þínu og skrásettu feril þinn heilan dag.

Skoðaðu kort af heimabæ þínum. Teiknaðu upp leiðina sem þú ferð í skólann. Ferðu sömu leið heim eða aðra? Er leiðin eitt strik eða myndar leiðin form, s.s. hring?

TIL UMHUGSUNAR:

- Var einhver munur á ummerkjunum sem dýr og menn skildu eftir sig?
- Hver var munurinn?
- Hvaða ummerki viljum við skilja eftir okkur á ferðum okkar?

EFNI OG ÁHÖLD

- Stækkunargler
- Pokar fyrir sönnunargögn
- Myndavél
- Landakort
- Teikniáhöld
- Skissubók

FAGLEGT SAMHENGI

Geturðu fundið dæmi um listamann sem vinnur með vísbendingar um ferðir annarra?

SAMÞÆTTING NÁMSGREINA

- Íslenska
- Náttúrugreinar
- Samfélagsgreinar
- Skólaípróttir
- Upplýsinga- og tæknimennt

Gæsaspor.

Gæsir og spor í snjó.

LANDAMÆRI

Skoðaðu landakort. Veltu fyrir þér muninum á náttúrulegum og manngerðum línunum á kortunum. Algengt er að landamæri séu við sjó en oft eru þau einnig við fjallgarða eða ár. Stundum eru línurnar ósýnilegar og ekki til í umhverfinu en eru þráðbeinar og manngerðar á kortinu. Af hverju ætli það sé? Hvaða áhrif hafa þráðbein landamæri á íbúa landanna?

Skoðið landamæri þeirra ríkja þar sem mest stríðsátök hafa verið í heiminum. Er eitthvað sem einkennir þau og aðskilur frá þeim friðsælu? Af hverju ætli það sé? Hvað haldið þið að myndi gerast ef landamæri væru afmáð?

FAGLEGT SAMHENG

Skoðið verk **Elisu Pasqual** og **Marco Ferrari** sem starfa undir nafninu Studio Folder. Verkefni þeirra, Italian Limes, er gagnvirk sýning sem tekur fyrir þau svæði Alpanna, þar sem landamæri eru á sífelldri hreyfingu vegna hlýnunar Jarðar og bráðnunar jökla. Verkefnið fékk viðurkenningu alþjóðlegu dómnefndarinnar á 14. Feneyjartvíæringnum í arkitektúr. Leitið upplýsinga á vefnum.

Valerio Vincenzo fangaði friðsælt líf á landamærum innan Evrópu, verkefni hans nefnist *Borderline, the Frontiers of Peace*.

EFNI OG ÁHÖLD

- Landakort
- Tölva

LEITARORÐ:

- Italian Limes
- Borderline, the Frontiers of Peace

Friðsæl landamæri Belgíu (Baarle-Hertog) og Hollands (Baarle-Nassau).

SAMÞÆTTING NÁMSGREINA

- Samfélagsgreinar
- Tungumál
- Upplýsinga- og tæknimennt

FEĞURÐIN Í HINU ÓFULLKOMNA

Finndu sprungur í umhverfi þínu og kortleggðu þær eða skrásettu á einhvern hátt. Getur þú mögulega fundið feğurð í hinu ófullkomna? Hvað er fallegt? Hvað er ljótt? Skoðið hugtakið feğurfræði.

Finndu hlut sem er þér kær en er orðinn slitinn. Af hverju er hann þér kær? Er hægt

að flikka upp á hann? Ef þú vilt, reyndu að gera það en á fallegan hátt og af virðingu.

Á grunnsýningu Þjóðminjasafnsins Þjóðverður til, má sjá muni sem gert hefur verið við. Þar má nefna diskka sem hafa verið heftaðir (saumaðir) saman. Af hverju ætli það hafi verið gert?

FAGLEGT SAMHENG

Kintsugi er japanskt heimspekilegt og feğurfræðilegt listform; í því felst að sjá feğurðina í göllum eða hinu ófullkomna og undirstrika hana. Listformið er upprunnið frá handverkshefð þar sem gert var við brotið leirtau og það sett saman en fyllt var upp í brot og sprungur, oft með gulli. Viðgerðarferlið gerir hlutinn sterkari og feğurri en hann var í upphafi (Ikemiya og Rosner, 2014). Óhjákvæmilega verða allir hlutir fyrir hnjaski með tímanum en hugmyndafræðin felur í sér mikla virðingu og að fólk geti samsamað sig hlutunum og viðhorfinu til þeirra. Hluti af því að vera lifandi er að hafa galla og slit er óhjákvæmilegur hluti þess að eldast og þroskast en það þýðir ekki að við séum að verða lélegri, heldur má líta á það sem svo að við séum að verða reyndari og sterkari. Þannig skilgreina gallarnir

eða reynslan styrk og feğurð, sem verða sýnileg sérkenni með viðgerð. Öll höfum við galla og veikleika en með því að fara ekki í felur með þá, heldur vinna með þá getum við orðið sterkari og áttað okkur á eiginleikum okkar. Við þurfum að nýta veikleika okkar sem styrkleika og að ná tökum á þeim. Styrkleikar og gallar eru jú eins og tvær hliðar á sama peningi.

Listakonan **Lyzz Gomboc** hefur meðal annars unnið með kintsugi í umhverfinu. Skoðið verkið *Healing Asbestos* og fleiri verk í Kintsugi seríunni.

Juliana Santacruz Herrera er frábrugðin sumum öðrum götulistamönnum á þann hátt að hún lagar umhverfið um leið og hún gerir verk sín. Í verkinu *Projet nid de poule* fyllir hún upp í sprungur í götu með garni.

Sprungur í gangstétt.

EFNI OG ÁHÖLD

- Myndavél
- Tölva
- Teikniáhöld
- Skissubók
- Efni til viðgerðar svo sem lím, gyllt málning, nál og tvinni eða annað garn

SAMBÆTTING NÁMSGREINA

- Hönnun og smíði
- Samfélagsgreinar – Heimspeki
- Skólaíþróttir
- Textílmennt
- Upplýsinga- og tæknimennt

Blóm sem vaxa upp úr sprungu.

LEITARORD:

- Lyzz Gomboc
- Kintsugi
- Projet nid de poule
- Juliana Santacruz Herrera

LÍNUR VERÐA FLETIR – FORM

Veltu fyrir þér hvenær línur verða að formum og form fara frá tvívíðum og yfir í þrívíð form. Gerðu tilraunir með að búa til form t.d. úr sogörum eða grill-pinum og settu þau svo saman í þrívíða skúlptúra. Gott er að gera einfaldar

vinnuteikningar og mæla hlutföll og stærðir efnisins áður en það er sett saman.

Skoðið skugga röraskúlptúrsins ykkar, takið myndir og/eða teiknið hann. Þið getið líka skoðað skugga formanna.

FAGLEGT SAMHENG

Þú getur skoðað verkin *Himmeli* eftir finnsku listakonuna **Mariu Huhmarniemi** sem innblástur. Þau eru byggð á finnskri handverkshefð sem einnig nefnist *himmeli* en það er aðferð við að búa til jólaskraut úr hálmi.

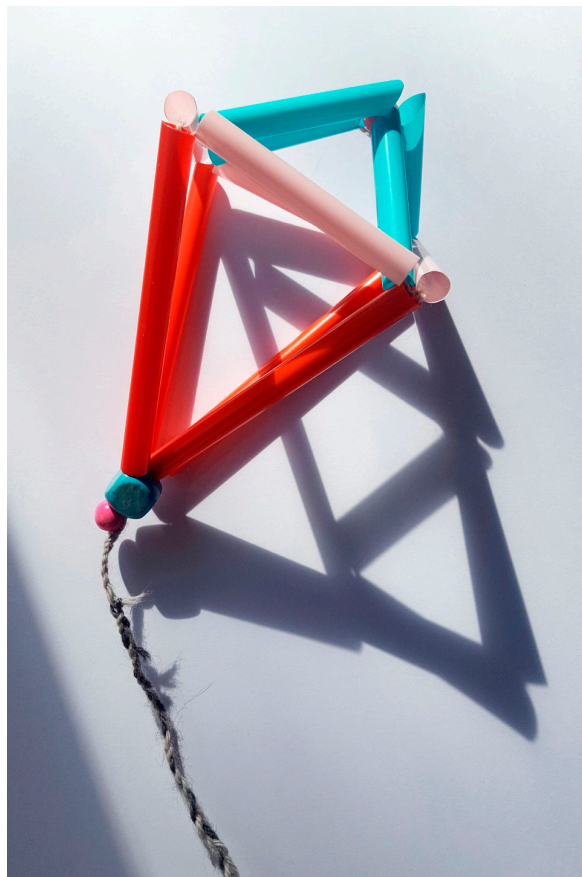
Margir listamenn hafa nýtt sér línur á markvissan hátt. Í listaverkinu *Drawing Nr. 18* eftir **Kristján Guðmundsson** setur hann línuna og teikninguna í nýtt og skemmtilegt samhengi. Í verkinu notar hann blý númer 0,7.

LEITARORD:

- Maria Huhmarniemi
- himmeli
- Drawing Nr. 18 Kristján Guðmundsson

Skúlpúr úr rörum eftir nemanda í 6. bekk.

Skúlpúr.

EFNI OG ÁHÖLD

- Sogrör eða grillpinnar
- Reglustika
- Tvinni
- Skæri
- Nálar
- Lím
- Myndavél
- Pappír og teikniáhöld

SAMÞÆTTING NÁMSGREINA

- Hönnun og smíði
- Stærðfræði
- Textílmennt

FORM

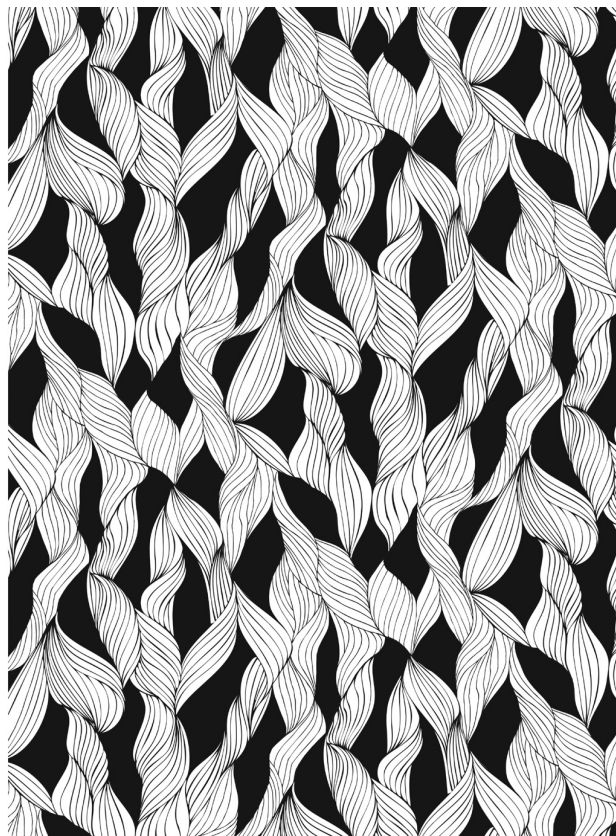
FINNDU FORM Í UMHVERFINU

Þau leynast víða en reyndu að beina athyglinni líka að stöðum sem þú sýnir vanalega ekki mikinn áhuga, eins og t.d. að horfa upp eða niður fyrir þig. Ljósmyndaðu og skrásettu á sem fjölbreytilegastan hátt, taktu í gegn og skrifaðu hjá þér athugasemdir. Prófaðu að klippa formin út og raða þeim saman á mismunandi hátt. Láttu formin sem þið finnið leiða ykkur áfram.

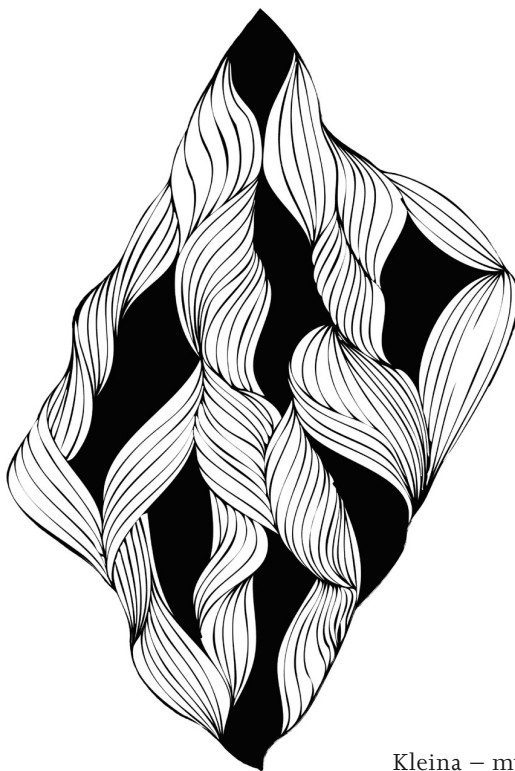

Veggur við Nönnugötu.

Tilbrigði við kleinur, símynstur.

Kleina – mynstureining.

NEIKVÆTT RÝMI

Skoðaðu neikvæð rými umhverfis þig en það er rýmið á milli hluta. Ef þú vilt getur þú haldið áfram með skúlptúrinn úr kveikju 6. Í því tilfelli horfirðu á formin sem myndast í bilinu milli sogröranna. Teiknaðu þau upp. Þessi teikniæfing er góð til þess að æfa okkur í að horfa á form en ekki teikna hluti sem við höfum oft fyrirfram tilbúna hugmyndir um hvernig líta út.

Þessa æfingu má einnig útfæra á annan

hátt, t.d. ef hún er ekki gerð í beinu framhaldi af fyrri æfingu. Þá er stólum raðað upp, ef til vill á óhefðbundinn hátt, jafnvel þannig að þeir myndi stóra hrúgu af formum. Nemendur teikna neikvætt rými milli stólanna og skissa hratt. Þetta má endurtaka með einum stól og þá má taka aðeins lengri tíma í verkefnið. Skoðið svo neikvæð rými í umhverfinu og hafið í huga þegar næstu verkefni eru leyst.

TIL UMHUGSUNAR:

– Er allt sem sýnist?

Tilvalið er að gera verkefnið á vefsíðu Menntamálastofnunar, klippimynd, til að svara þeirri spurning. Sjá **hér**.

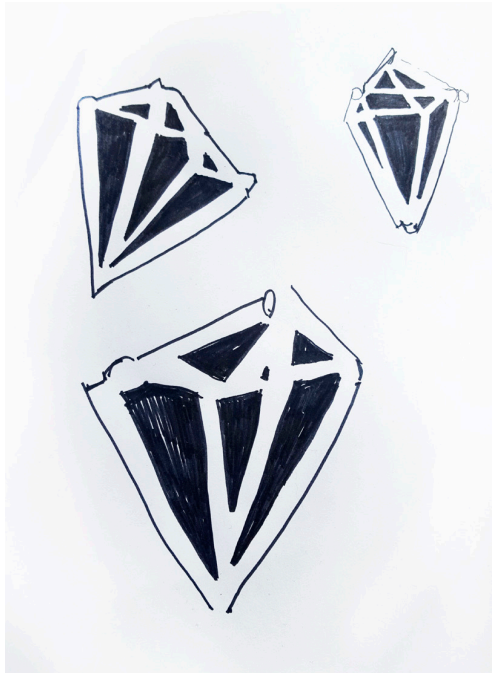
FAGLEGT SAMHENG

Skoðið FedEx logoið í þessu samhengi.

Finnski textílhönnuðurinn **Maija Isola** hannaði mynstrið Kaivo árið 1964. Kaivo þýðir brunnur á finnsku. Hugmyndina fékk hún þegar hún sá gárurnar sem mynduðust í brunninum er fatan sem hún lét síga í vatnið snerti yfirborðið.

LEITARORÐ:

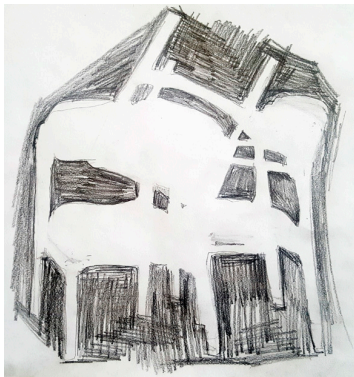
- FedEx
- Positive negative space
- Maija Isola
- Kaivo

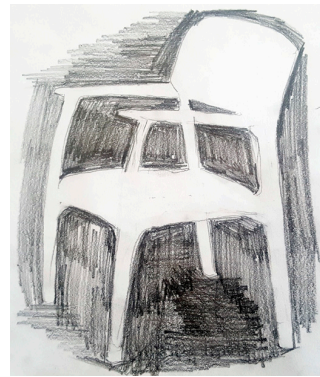
Teikning af neikvæðu rými eftir nemanda í 6. bekk.

Neikvætt rými.

Stólar; neikvætt rými.

Stóll; neikvætt rými.

EFNI OG ÁHÖLD

- Skúlpúr úr rörum eða grill-pinnum eða stólar
- Pappír og teikniáhöld
- Tölva

SAMÞÆTTING NÁMSGREINA

- Hönnun og smíði
- Stærðfræði
- Upplýsinga- og tæknimennt

Mynsturgetð í tölvu út frá myndum af neikvæðu rými. Þegar búið er að skanna inn mynd er hægt að vinna með speglun, snúning og endurtekningu.

FUNDIN FORM

Hvaða form sérðu í umhverfinu? Hvernig getur þú túlkað þau í efni? Eru formin geometrísk eða lífræn? Geometrísk form eru stærðfræðileg eða rúmfræðileg form á borð við ferhyrninga, þríhyrninga og hringi. Andstæðan við geometrísk form eru lífræn form sem eru óreglulegri að lögun en þau má finna í náttúrunni og eru form á borð við ský eða dýr. (Þetta er almenna reglan en form margra náttúrulegra hluta lúta einnig lögmálum stærðfræði.)

Farðu nú í leiðangur og vertu með augun opin fyrir formum sem þér finnast

FAGLEGT SAMHENG

Ingrid Calame vinnur með fundin form, svo sem klessur, bletti og för. Hún tekur gegnsæjan pappír með sér út og tekur för t.d. á götunni í gegn, svo notar hún líka stafræna vinnslu við sköpun sína, þar sem hún breytir skala og býr til mörg lög. Stundum vinnur hún aftur með myndirnar í höndunum. Skoðið verk hennar nánar. Prófið aðferðir hennar.

LEITARORÐ:

- Ingrid Calame
- Origami tessellations

spennandi. Skráðu það sem þú finnur með því að teikna eða taka ljósmyndir. Túlkaðu svo formin sem þú fannst. Ef þau eru geometrísk gæti passað að búa til pappírsbrot. Ef þau er lífræn gæti verið gaman að leira þau eða teikna. Túlkaðu þau á þann hátt sem þér finnst henta best.

Einnig getur verið gaman að horfa á mynstur, form og línur á veggjum eða götum. Ykkur getur þótt það undarlegt í fyrstu en fljótlega öðlist þið æfingu í að sjá smáatriðin í umhverfinu, línur á vegg eða för á malbiki.

EFNI OG ÁHÖLD

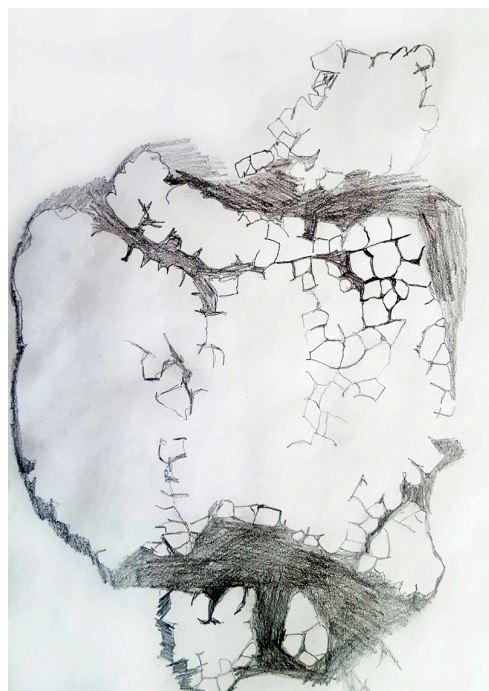
- Tölva
- Myndavél
- Skissubók
- Teikniáhöld og skriffæri
- Pappír, leir eða annað sem útfærslan krefst

SAMÞÆTTING NÁMSGREINA

- Hönnun og smíði
- Náttúrugreinar
- Stærðfræði
- Skólaíþróttir
- Textílmennt
- Upplýsinga- og tæknimennt

Sprungur í kletti.

Túlkun á sprungum í kletti.

Hjólför í snjó.

Túlkun á hjólförum í snjó í pappírsbrot,
nánar tiltekið origami tessellation.

ÞJÁIST ÞÉR AF FREKNUM?

Lína Langsokkur gengur eitt sinn fram hjá snyrtivörubúð, þar sem hún sér auglýsingu í glugga sem á stendur „Þjáist þér af freknum?“ Lína fer inn í búðina og tilkynnir afgreiðslukonunni að hún þjáist ekki af freknum. Þegar afgreiðslukonan bendir henni á að það geti varla staðist hjá henni þar sem andlit hennar sé þakið freknum segir Lína „Rétt, rétt [...] en ég þjáist ekki af þeim. Ég og þær erum beztu vinir.“ Hún kallar svo til afgreiðslukonunnar áður en hún gengur út úr búðinni: „En ef þér getið náð í einhvern bræðing, sem eykur freknur, megið þér senda mér heim sjö til átta krurkur.“ (Lindgren, 1971, bls. 18.)

Hvað eru staðalmyndir? Hvað eru forðómar? Hvað er fegurð? Getur ófullkomleiki minn verið styrkleiki minn eða fegurð? Hvað finnst ykkur fallett? Hvað þykir ykkur ljótt? Hvert er gildismat mitt fyrir fegurð?

Skoðaðu eigin líkama. Ertu með einhver ör? Fæðingarbletti? Freknur? Slit?

LEITARORÐ:

- Cécile Dormeau
- Yayoi Kusama brilliant ideas
- Yayoi Kusama

Freknur.

Hrukkur? Appelsínuhúð? Bólur? Rósroða? Ertu kannski æðaber? Hvernig er húð þín á litin? Skoðaðu sjálfa/n þig. Hvað ertu ánægð/ur með? Er eitthvað sem þú ert óánægð/ur með? Af hverju að vera óánægð/ur með eitthvað? Hrukkur geta verið merki um þroska og ör eru merki um hvað þú hefur gengið í gegnum. Getur þú sætt þig við eitthvað sem þú hefur áður talið vera galla? Skrásettu það og deildu með hinum nemendunum ef þú kærir þig um, það getur verið styrkleiki að geta horfst í augu við sjálfan sig á raunsæjan hátt.

EFNI OG ÁHÖLD

- Tölva
- Myndavél
- Skissubók
- Teikniáhöld og skriffæri
- Ögn af virðingu, uppbygglegri gagnrýni og kímni

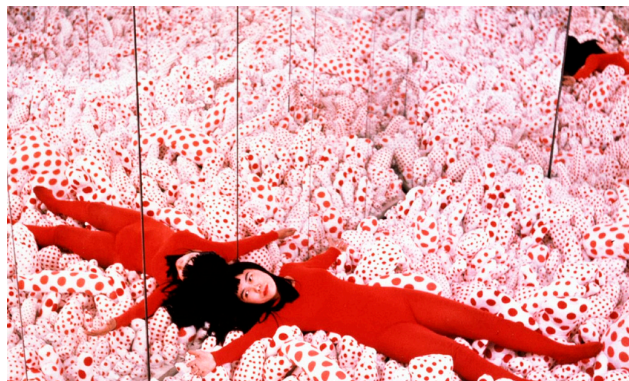
Verk á trjám í Helsinki eftir Yayoi Kusama.

FAGLEGT SAMHENG

Cécile Dormeau er franskur teiknari (myndskreytir) og grafískur hönnuður. Hún vinnur með líkamsímynd og sjálfsviðurkenningu á skemmtilegan hátt. Skoðaðu myndir eftir Cécile Dormeau til að fá hugmyndir.

Japanska listakonan **Yayoi Kusama** er þekkt fyrir að vinna með doppur í sköpun sinni. Hún hefur m.a. búið til mynstur fyrir tískuhús Louis Vuitton.

Þess má geta að talið er að innblásturinn að polka dot mynstrinu en það er reglulegt doppótt mynstur, oft hvítar doppur á rauðum grunni eða öfugt, komi frá forvera þess á miðöldum. Doppóttu (óreglulegu) mynstri sem táknaði sjúkdóma á borð við sýfilis, holdsveiki, mislinga og bólur hvers kyns. (Connor, 2003)

Verk eftir Yayoi Kusama.

SAMBÆTTING NÁMSGREINA

- Hönnun og smíði
- Náttúrugreinar
- Samfélagsgreinar
- Textílmennt
- Upplýsinga- og tæknimennt

PAREIDOLIA – FUNDIN FÉS

Hefur þú einhvern tíman horft til himins og séð lítinn bát fljóta rólega hjá? Skýjamyndir eru dæmi um *pareidolia* en það er þegar þú sérð eitthvað hlutbundið, t.d. bát eða andlit, á einhverju sem er ekki bátur eða andlit.

Líttu í kringum þig og finndu eitthvað sem þú vissir ef til vill ekki að leyndist inni í húsinu þínu eða nágrenni þess. Þú þarfst ekki að leita langt yfir skammt. Ef þú vilt getur þú farið í stutta ævintýraför, tekið með þér vasaljós, nesti og teppi. Ef þú ert í stuði getur þú jafnvel tjaldað í garðinum. Finndu verur eða andlit, eða bara hvað sem þú kemur auga á. Leitaðu á hinum ólíklegustu stöðum, farðu í þvottahúsið, geymsluna, háaloftið eða kjallarann. Verur

gætu leynst ofan í skúffu, athugaðu inni í vaskaskáp, pípurnar undir vaskinum, hluti á borð við hurðarhúna, skoðaðu veggi með áferð, trén í garðinum, matinn eða allt sem þér dettur mögulega eða ómögulega í hug. Farðu eins langt og þú þarft.

Taktu myndir af þeim andlitum eða fígúrum sem þú sérð (sem ekki eru raunveruleg andlit eða fígúrir). Skrásettu persónueinkenni, skapgerð, áhugamál o.s.frv. Hvernig persónuleika fannstu? Hjá mér býr undrandi skafa í einni skúffunni og kennslukona með gleraugu og stóran hnút í hárinu býr á innanverðri klósetthurðinni ásamt manninum sínum. Hvernig er tilfinningin sem þú færð þegar þú horfir á myndirnar?

EFNI OG ÁHÖLD

- Tölva
- Myndavél
- Skissubók
- Teikniáhöld og skriffæri
- Vasaljós
- Nesti
- Teppi
- Viðeigandi fatnaður

LEITARORÐ:

- Pareidolia

SAMBÆTTING NÁMSGREINA

- Íslenska
- Náttúrugreinar
- Samfélagsgreinar
- Skólaíþróttir
- Tungumál
- Upplýsinga- og tæknimennt

Steinrunnið tröll.

Undrandi skafa býr í skúffu nokkurri í eldhúsinu.

Fundið fés.

FAGLEGT SAMHENG

Leonardo da Vinci talar í dagbókum sínum um leið til að örva hugann og vekja hugmyndir fyrir ýmsar uppgötvunar. Hann segir að þó svo að þessi leið virðist léttvæg eða nánast út í hött þá sé hún gagnleg til að fá innblástur. Ef þú horfir á vegg með áferð eða blettum eða blöndu af mismunandi steinum þá gætir þú nýtt þér það sem þú sérð til þess að búa til landslag, því þú getur séð mismunandi landslag í veggnum. Þar geta birtst þér myndir af fjöllum, ám, steinum og trjám, breiðum dölum eða hæðum. Þú gætir líka séð verur á sveimi, með undrunarsvip eða uppábúnar. Þú getur séð marga hluti og

skilið þá að í úthugsuð form. Með svona veggjum með blöndu af mismunandi steinum koma hugmyndir á augabragði. Hugmyndir að öllum mögulegum uppgötvunum sem þú getur ímyndað þér. (Mccury, 1923, bls 172-173). Á tímum Leonardo da Vinci er ekki víst að fyrirbærið hafi haft nafn en í dag er það kallað *pareidolia*. Orðið kemur úr Grísku orðunum *para* og *eidolon* sem gætu á íslensku útlagst sem hliðarmynd. Fyrirbærið hefur verið rannsakað til dæmis af taugasálfræðingum, það getur virst vera tilgangslaust en þegar við sjáum eitthvað sem virðist vera andlit þá hefur það áhrif á viðbrögð okkar og getur aukið möguleika okkar á að greina hugsanlega hættu.

ÞJÓÐSÖGUR OG ÆVINTÝRI

Skrifaðu sögu um þær persónur eða hluti sem þú finnur í umhverfinu. Sagan á að hafa upphaf, miðju og endi. Búðu til ævintýri með þeim furðuverum, sem búa í návígi við þig. Byr kannski huldufólk eða andar í þeim stokkum og steinum sem þú fannst? Getur þú nýtt þér minni úr einhverjum ævintýrum sem þú þekkir.

Teiknaðu upp þær verur sem þú fannst. Til dæmis er hægt að taka í gegn á ljósa-borði. Það er ekki svindl að nýta sér hjálpartæki við teikningu (nema að verið að stela hugarverkum annarra). Nýta má þá tækni sem til staðar er sér til aðstoðar við að teikna í framandi stíl.

FAGLEGT SAMHENG

Bandaríkjamaðurinn **Tom Waits** er líklega best þekktur fyrir tónlist sína. Það sem færri vita er að hann er einnig fær ljósmyndari. Tom myndar olíubletti sem hann sér á götunni en kallar þá olíumálverk.

Þú getur séð allt sem þú óskar þér, undraverð form og leyndardóma veruleikans (Waits, 2005).

EFNI OG ÁHÖLD

- Tölva
- Myndavél
- Skissubók
- Teikniáhöld og skriffæri
- Ljósaborð ef vill

SAMÞÆTTING NÁMSGREINA

- Íslenska
- Náttúrugreinar
- Samfélagsgreinar
- Skólaíþróttir
- Upplýsinga- og tæknimennt

LEITARORÐ:

- Tom Waits
- Oil Stains

Gluggahleri við Snorrabraut.

Blöðrukanína.

Elvis sjóræningi.

FUNDIN LIST

Finndu list sem hefur verið sköpuð ómeðvitað eða fyrir slysi. Af manna-völdum eða af völdum náttúruafla. Fangaðu listaverkin og skjalfestu, gott er að skrifa hjá sér minnispunkta. Dæmið hér til hliðar sýnir að ung börn hafa hæfileikann til að hugsa á skapandi hátt.

FAGLEGT SAMHENG

Geturðu fundið dæmi um listamann sem vinnur á þennan hátt?
Kynnið hvert fyrir öðru.

EFNI OG ÁHÖLD

- Tölva
- Myndavél
- Skissubók
- Teikniáhöld og skriffæri

SAMÞÆTTING NÁMSGREINA

- Náttúrugreinar
- Skólaíþróttir
- Upplýsinga- og tæknimennt

Fuglinn Fönix.

Sjóndeildarhringur á rekavið.

Fléttað berg í hrauni.

Vebboji (Regnbogi) sagði litli kúturinn og benti á olíublettinn.

Hvað sérðu hér?

LITIR

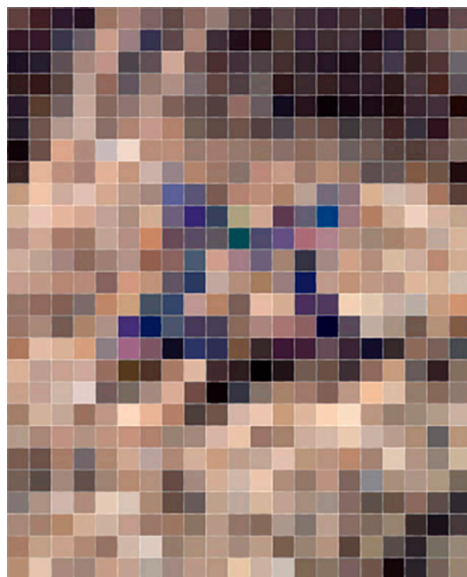
Litir veita ekki aðeins lífinu fegurð heldur geta þeir hjálpað til við að skýra tilfinningar eða andrúmsloft, jafnvel orku sem ekki er auðvelt að tjá með orðum. Litir, eins og annað myndmál, hafa ákveðna merkingu þegar þeir eru settir í samhengi.

MINNINGAR

Rifjaðu upp minningar þínar frá því þú varst barn. Manstu eftir fyrstu minningum þínum af litum?
Eða birtast þær ef til vill svart/
hvítar í hugskotsjónum þínum?

Stjarna sem ég fann í sandi.

Litgreining í réttum hlutföllum.

FUNDNIR LITIR

Skoðaðu umhverfið með rannsakandi augum. Taktu myndir af litum sem þér finnst fallegir eða ljótir, forvitnilegir eða vekja áhuga þinn á einhvern hátt. Veltu fyrir þér hvað þér finnst fallegt eða ljótt við þá. Skrifaðu skýrslu um athugunina og skissaðu.

Litgreindu myndirnar. Gerðu litaprufur í myndvinnslu forriti. Finndu nokkra liti í hverjum tón og raðaðu saman á mismunandi hátt. Prófaðu þig áfram við að blanda liti á pappír, t.d. með vatnslitum eða akrílitum.

Áhugavert getur verið að skoða hvernig ljósmyndir á tölvutæku formi eru byggðar upp af litlum, mislitum kössum,

sem kallast pixlar. Það hversu skýr myndin er ákvarðast af því hversu stórir kassarnir í henni eru. Ef þeir eru litlir er myndin í betri upplausn og inniheldur því meiri upplýsingar en ef þeir eru stórir. Fyrir netið duga myndir í 72 pixla upplausn, en það þýðir að þá eru 72 kassar á hverri tommu af myndinni. Þysjið að (zoom in) myndina og skoðið pixlana, það er einnig hægt að nota þá við litagreiningu. Jafnvel er hægt að nota þá til að búa til krosssaums- eða perlumynstur en þá þarf í sumum tilfellum að minnka upplausnina. Einnig er hægt að nota til þess gerð forrit á netinu en þau túlka þá litaupplýsingar myndanna í ákveðið kerfi og þá er hægt að kaupa garn eða perlur í réttu litunum.

FAGLEGT SAMHENG

Christian Faur vinnur í Ohio í Bandaríkjunum. Hann gerir meðal annars listaverk með því að raða upp hundruðum þúsunda vaxlita.

LEITARORÐ:

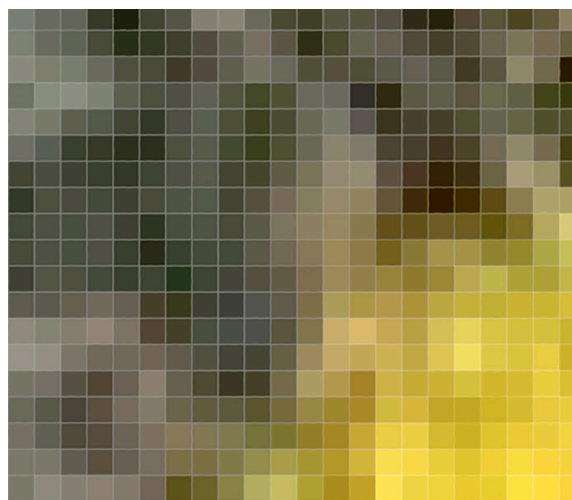
- Christian Faur
- Pixel art
- Convert your photo into a cross stitch pattern

Bryggja á Granda.

Litgreining á bryggju á Granda.

Þysjað að (zoom in) á ljósmynd af bryggju á Granda.

EFNI OG ÁHÖLD

- Tölva
- Myndvinnsluforrit
- Myndavél
- Skissubók
- Teikniáhöld og skriffæri
- Pappír
- Málning
- Vatnslitir, akríllitir eða blek
- Penslar

SAMBÆTTING NÁMSGREINA

- Hönnun og smíði
- Náttúrugreinar
- Samfélagsgreinar
- Skólaípróttir
- Stærðfræði
- Textílmennt
- Upplýsinga- og tækni-mennt

FUNDINN EFNIVIÐUR

Finnið efni í sömu litum og sjónræna rannsóknin sem þið gerðuð. Þú getur haldið áfram með fyrirmyndina sem þú varst að vinna með í síðustu æfingu eða nýtt sömu aðferð með annarri ljósmynd en nú bætir þú við túlkun í efni. Finndu efni sem höfða til þín. Myndir úr glans-tímariti, pappír, efnisbútar, garn, perlur, vax eða hvað sem hugurinn girnist. Finndu eitthvað sem passar við túlkun á litunum eða tilfinningunni í fyrirmyndinni. Gerðu

klippimynd, prjónaðu eða settu saman fundið, litfagurt efni á einhvern hátt.

Ef þið veljið garn, saumið þá út, prjónið, vefjið, vefið eða notið aðra aðferð sem ykkur dettur í hug. Skoðið hlutföllin í ljósmyndunum sem þið vinnið með og reynið að halda því svipuðu í útfærslunni ykkar. Ég valdi mér að vinna með mynd af hrúðurkörslum og að prufa að prjóna þá.

FAGLEGT SAMHENG

Astrid Skibsted er danskur textílhönnuður og listakona. Hún sýndi verkin sín *Litróf íslensku ullarinnar* í Norræna húsinu á HönnunarMars 2017. Innblásturinn að verkum Astridar voru litrík listaverk Louisu Matthíasdóttur en verkefnið vann hún í samstarfi við Ístex. Hún notar fjölbreytta liti íslensks einbands sem hún vefur utan um tréspjöld, formin og litirnir eru undir áhrifum af verkum Louisu, sem eru túlkun hennar á íslensku landslagi.

EFNI OG ÁHÖLD

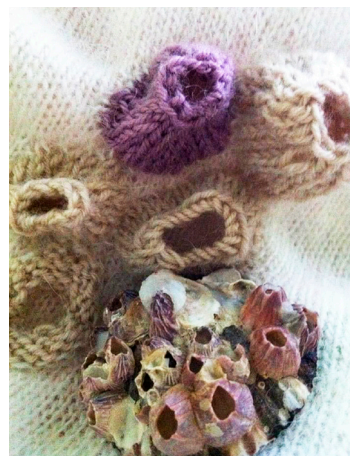
- Tölva
- Myndvinnsluforrit
- Myndavél
- Skissubók
- Teikniáhöld og skriffæri
- Pappír
- Tímarit
- Efni, garn, kertaafgangar, leirgler, perlur eða annað sem hentar viðfangsefninu.

Brotinn ís.

Keramíkskál með glerbotni.

Prjónaðir litskrúðugir hrúðurkarlar í vinnslu.

LEITARORD:

- Litróf íslensku ullarinnar, Norræna húsið
- Astrid Skibsted
- Louisa Matthíasdóttir

SAMBÆTTING NÁMSGREINA

- Hönnun og smíði
- Náttúrugreinar
- Samfélagsgreinar
- Skólaíþróttir
- Stærðfræði
- Textílmennt
- Upplýsinga- og tæknimennt

BÚÐU TIL LITI

Það má búa til liti á auðveldan hátt með því að sjóða niður jurtir. Góðar leiðbeiningar um jurtalitun er að finna á vef Menntamálastofnunar – Umhverfisvæn jurtalitun og í bókinni *Jurtalitun: foldarskart í ull og fat* (Sigrún Helgadóttir & Þorgerður Hlökkversdóttir, 2010). Auðvelt er að nota eitthvað sem fellur til við matseld, eins og til dæmis laukhýði eða telauf en það gefur fallegan lit. Einnig getur verið gaman að gera tilraunir með jurtir úr nærumhverfinu ef rétt árstíð er (erfitt á veturnar).

Skrásetjið ferlið hjá ykkur með glósum og ljósmyndum.

Með sömu aðferð má búa til vatnsliti fyrir pappír. Ef búa á til vatnsliti þá er jurtaseyðið soðið alveg niður en ef lita á garn eða efni er það sem á að lita sett út í seyðið. Ef ekki er aðstaða til suðu er hægt að lita án þess að hita seyðið en það tekur lengri tíma (farið varlega ef hita á ull, því hún getur þófnast).

FAGLEGT SAMHENG

Hildur Bjarnadóttir vinnur með liti úr jurtum sem vaxa á landskikanum hennar. Hún tínir jurtir á tilteknum stað og býr til nokkurs konar portrettmyndir af stöðunum, úr efniviði sem hún hefur litað úr jurtum af þeim stað. Stundum vefur hún einskeftu (einfaldasta gerð vefnaðar) úr jurtalituðum þráðum og útbýr þannig um leið striga og myndefnið á hann.

LEITARORÐ:

- Hildur Bjarnadóttir
- Uppruni lita

EFNI OG ÁHÖLD

- Tölva
- Myndavél
- Skissubók
- Teikniáhöld og skriffæri
- Pappír
- Jurtir
- Vatn
- Pottur og hella (helst), annars stórar krukkur
- Penslar
- Vatnslitapappír eða garn (gott er að nota álún ef lita á garn)

Einband litað með laukhýði og möðrurót.

Reynitré að hausti.

SAMÞÆTTING NÁMSGREINA

- Heimilisfræði
- Hönnun og smíði
- Náttúrugreinar
- Samfélagsgreinar
- Skólaíþróttir
- Stærðfræði
- Textílmennt
- Upplýsinga- og tæknimennt

Laukur málaður með vatnslit úr laukhýði.

ÁFERÐIR

SKOÐAÐU ÁFERÐIR, SNERTU, FINNDU!

Finndu stein. Er áferðin hrjúf eða mjúk? Já, það eru nefnilega til mjúkir steinar. Er steinninn kaldur? Blautur?

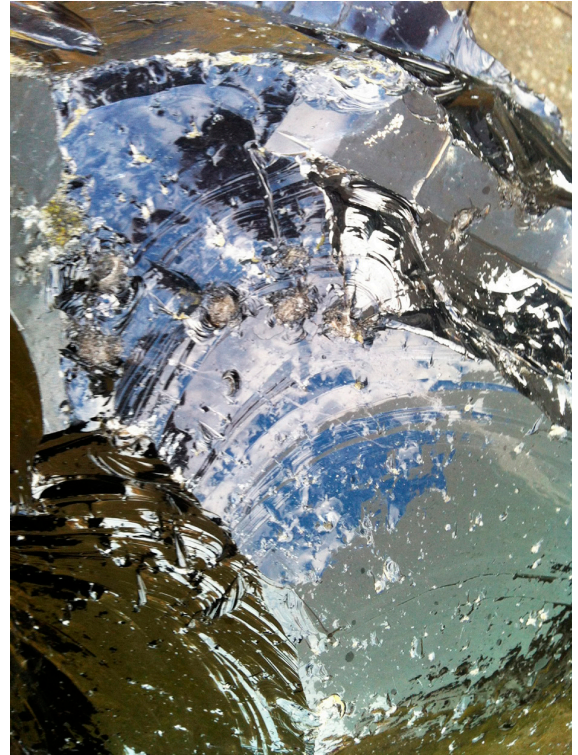
Finndu hrjúfar áferðir og prófaðu að rissa á blað. Settu blaðið ofan á áferðina og rissaðu á blaðið, svona eins og maður getur gert við mynt. Sjáðu hvernig pappírinn verður upphleyptur.

Finndu áferðir í umhverfinu, farðu í lengri leiðangra, upp í fjall, niður í fjöru, farðu út þegar er hávaðarok og finndu áferðina á veðrinu. Túlkaðu áferðinar í textíl, leir, gífs eða það efni sem höfðar mest til þín.

Hrjúfur steinn með mjúkum mosa á.

Mjúk en hvöss hrafntinna.

Blautur og kaldur fjörusteinn með götum.

FINNDU OG TÚLKAÐU ÁFERÐIR

Farðu í göngutúr upp á fjall eða niður í fjöru, í skóg eða jafnvel niður að á. Vertu meðvitaður um umhverfi þitt á öllum þínum ferðum og taktu myndir þegar þú sérð eitt-hvað sem vekur áhuga þinn.

FAGLEGT SAMHENG

Listamaðurinn **Ragna Róbertsdóttir** vinnur með hráefni á einfaldan hátt en þau segja söguna í verkinu. Hún sækir innblástur og jarðbundinn efnivið í íslenska náttúru, eins og vikur, hraungrýti, skeljar og þess háttar en verk hennar ein-kennast af nánd við landslagið og náttúru-öflin. Í Safnahúsinu á Hverfisgötu má sjá verk eftir hana.

Getur þú fundið dæmi um fleiri listamenn sem vinna með áferðir? Kynntu fyrir hinum nemendunum.

LEITARORÐ:

- Ragna Róbertsdóttir

EFNI OG ÁHÖLD

- Tölva
- Myndavél
- Skissubók
- Teikniáhöld og skriffæri
- Efni sem hentar túlkun kveikjunnar

SAMBÆTTING NÁMSGREINA

- Náttúrugreinar
- Skólaípróttir
- Textílmennt
- Upplýsinga- og tæknimennt

Blöðruþang.

Blöðruþang túlkað í prjóni.

Haglél á malbiki.

Prjón innblásið af hagléli á malbiki.

MATUR MEÐ ÁFERÐ

Hvernig er áferðin á matnum? Prófaðu að stimpla með matnum, t.d. með því að velta appelsínu með málningu á pappír, eða að búa til för í leir með pasta. Leiktu þér með matinn.

Gerðu tilraunir með sveppi. Auðveldlega má prenta sveppagró yfir á pappír. Skemmtilegast er að tína sveppina sjálfur en það er gert á haustin. Skerðu stafinn

af sveppnum og leggðu hattinn með fanirnar (rendurnar) á pappír. Settu glas yfir og bíddu í um það bil sólarhring (þetta tekur mislangan tíma eftir því hversu ferskur sveppurinn er en getur líka farið eftir tegundum). Fjarlægðu hattinn af pappírnum og eftir sitja gró. Með því að skoða gróin í smásjá má greina milli tegunda sveppa. Skrásettu ferlið með skýrslu og ljósmyndum.

FAGLEGT SAMHENGI

Finnbogi Pétursson er listamaður sem vinnur á mörkum myndlistar, tónlistar og vísinda. Hann vinnur mikið með hljóðbylgur í vatni og endurvarp þeirra. Hann notar bylgjurnar til að teikna mynstur.

Getur þú fundið dæmi um listamann eða hönnuð sem notar mat sem innblástur að sköpun sinni?

Portobello sveppur.

Sveppagró.

EFNI OG ÁHÖLD

- Tölva
- Myndavél
- Skissubók
- Teikniáhöld og skriffæri
- Pappír (helst 300 gr)
- Glös
- Sveppir
- Annar matur til að gera frekari tilraunir með svo sem appelsínur
- Málning, pasta og leir

SAMBÆTTING NÁMSGREINA

- Heimilisfræði
- Náttúrugreinar
- Upplýsinga- og tæknimennt

LEITARORÐ:

- Finnbogi Pétursson

ÁHRIF TÍMANS

Fyrirbærafræðileg núvitundaræfing

Rúsínuhugleiðsla er núvitundaræfing sem hjálpar okkur að skynja hluti á nýjan og e.t.v. fyrirbærafræðilegan hátt en **fyrirbærafræði** er aðferðafræði innan heim-speki. Aðferðin er notuð til að rannsaka smáatriði mannlegrar reynslu og meðvitundar til þess að komast að grundvallaratriðum mannlegrar tilvistar. Hún var meðal annars þróuð af **Maurice**

Vínber þorna og verða að rúsínum.

Merleau-Ponty (1908-1961). Tilgangurinn með æfingunni er að skoða upplifanir, tilfinningar, skynjun, hugsanir og minningar, allt án þess að dæma.

1. **Fáðu** rúsínu hjá kennaranum.
2. **Snertu** og finndu áferðina með fingrunum, prófaðu að loka augunum.
3. **Lyktaðu** af rúsínunni. Haltu henni við nefið og dragðu inn andann. Með hverri innöndun andarðu að þér ilminum. Um leið og þú andar veittu því athygli hvort eitthvað áhugavert eigi sér stað í munninum eða maganum.
4. **Færðu** rúsínuna næst vörunum, taktu eftir hversu vel höndin þekkir leiðina að vörunum. Settu rúsínuna upp í munninn, án þess að tyggja og finndu hana snerta tunguna.
5. Þegar þú ert tilbúin/n skaltu búa þig undir að **bragða** á rúsínunni. Veittu því athygli hvernig hún þarf að vera staðsett til þess að bíta í hana. Bítu meðvitað í hana og tyggðu tvisvar til þrisvar sinnum og veittu áhrifunum athygli. Finndu bragðið og taktu eftir hvernig eða hvort áferðin hefur breyst.
6. Búðu þig undir að **kyngja** rúsínunni. Þegar þú ert tilbúin/n skaltu taka eftir hvernig ferlið á sér stað á meðvitaðan hátt. Kyngdu.
7. Að lokum skaltu veita athygli **eftirstöðvunum**. Er enn bragð til staðar í munninum á meðan rúsínan er á leið í magann? Skoðaðu tilfinninguna í líkamanum.

Verkefnið gengur út á að skoða áhrif tímans á umhverfið og að læra að bera virðingu fyrir þeim lífrænu ferlum sem eru í gangi allt í kringum okkur og viðhalda eðlilegri hringrás lífsins. Rannsakaðu

áferðir sem hafa verið lengi í mótun, sem dæmi má nefna hraun og mosa, myglu á brauði, ryðgað járn og glerbrot sem hafa slípast í sjónum.

Þurrkað epli um 5 cm á stærð.

Ryðgað járn.

Beinagrind af laufblaði.

FAGLEGT SAMHENGI

Textílhönnuðurinn **Guðný Katrín Einarsdóttir** hannar undir nafninu Basalt. Hún litar efni sín með ryði og náttúrulegum efnum og heldur notkun á spilliefnum í lágmarki.

Skoðaðu verk **Andy Goldsworthy** og **herman de vries** en þeir vinna báðir með umhverfið og náttúruna á heilðrænan hátt og rannsaka meðal annars náttúruleg ferli. Hjá þeim báðum er náttúran uppspretta sköpunar. Goldsworthy vinnur gjarnan með hverfuleikann þar sem hann raðar upp eftir lit náttúrulegum hlutum á borð við laufblöð.

herman de vries skrifar alltaf nafnið sitt með litlum staf af því að hann segir að hann

vilji ekki gera sjálfan sig eitthvað merkilegri en annað sem er að finna í lífríkinu. Hann skoðar náttúruna og náttúruleg form og skapar áhugaverð kerfi. Hann raðar upp laufblöðum, steinum og öðrum náttúrulegum efnum, oft eftir stærð. Með því móti dregur hann fram sérstöðu hvers laufblaðs eða sandkorns þannig að áhorfandinn skoðar það sem einstakan hluta heildar.

LEITARORD:

- Guðný Katrín Einarsdóttir textíll
- Andy Goldsworthy
- Andy Goldsworthy leaves
- herman de vries
- Time lapse grape to raisin

HÆFNIVIÐMIÐ

Í kaflanum Hæfniviðmið fyrir sjónlistir í aðalnámskrá grunnskóla kemur fram að sjónlistanáám ætti að stuðla að því að nemendur öðlist forsendur til að kynnst sjálfum sér í tengslum við nærumhverfi og náttúruna ekki síður en efnisheiminn. Þekkingin sem skapast verður ýmiss konar, byggð á rannsóknum á raunveruleikanum eða töfrum ímyndunaraflsins (Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2012). Ennfremur segir þar að með því að taka þátt í að skapa, greina og njóta listar þjálfist nemandur í að upplifa list jafnframt því að þróa

með sér samkennd, umburðarlyndi og gagnrýninn skilning á heiminum (Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2012). En þann skilning öðlumst við einnig í gegnum kynni okkar við nærumhverfið, sem er eins konar upphafsreitur eða viðmiðunarpunktur okkar. Þeir staðir geta síðan hjálpað okkur við að brúa bilið milli nærumhverfis og fjarlægari staða og skoða heiminn í stærra samhengi (Sommarville, 2010). Að læra að skilja umhverfið í gegnum myndmál getur oft verið einfaldara en að öðlast skilning á forsendum talaðs eða ritaðs mál.

Í hæfniviðmiðum fyrir sjónlistir kemur fram að við lok 10. bekkjar geti nemandi:

- valið milli mismunandi aðferða við sköpun, prófað sig áfram og unnið hugmyndir í fjölbreytta miðla (bls. 148)
- greint og beitt fjölbreyttum aðferðum og tækni (bls. 149)
- tjáð skoðanir eða tilfinningar í eigin sköpun með tengingu við eigin reynslu og gagnrýni á samfélagið (bls. 149)
- sýnt og útskýrt vinnuferli frá hugmynd að lokaverki sem felur m.a. í sér upplýsingaöflun, tilraunir og samtal (bls. 149)
- skrásett og sett fram hugmyndir á fjölbreyttan hátt byggðar á eigin ímyndunarafli og/eða rannsókn, myndrænt og/eða í texta (bls. 149)
- notað orðaforða og hugtök til að tjá skoðanir sínar á myndlist og hönnun og fært rök fyrir þeim út frá eigin gildismati (bls. 149)
- gagnrýnt af þekkingu, sanngirni og virðingu eigin verk og annarra bæði einn og í samvinnu (bls. 149)
- túlkað listaverk og hönnun með tilvísun í eigin reynslu, nærumhverfi, samtímann, siðferði og fagurfræði (bls. 149)
- greint hvernig sjónrænt áreiti daglegs lífs hefur áhrif á líf okkar og gildismat (bls. 149)

Ennfremur má samþætta við aðrar greinar og ná fleiri hæfniviðmiðum námskrárinnar.

- verið óhræddur að nýta sér mistök og óvæntar niðurstöður á gagnrýninn og skapandi hátt og séð í þeim nýja möguleika (Lykilhæfni bls. 88)
- beitt mismunandi sjónarhornum, gagnrýninni hugsun við mótun og miðlun viðfangsefna á skapandi hátt (Lykilhæfni bls. 88)
- tekið leiðsögn og gagnrýni á uppbyggilegan hátt og að sama skapi sett eigin gagnrýni uppbyggilega fram (Lykilhæfni bls. 89)
- unnið sjálfstætt eftir vinnuferli frá hugmynd til lokaafurðar og greint frá mismunandi nálgun við vinnuna (Sameiginleg hæfniviðmið fyrir list- og verkgreinar bls. 142)
- hagnýtt þá sérhæfðu leikni og þekkingu sem hann hefur öðlast á skapandi hátt og sýnt frumkvæði (Sameiginleg hæfniviðmið fyrir list- og verkgreinar bls. 142)

- tekið þátt í samvinnu með sameiginlegt markmið hópsins að leiðarljósi (Sameiginleg hæfniviðmið fyrir list- og verkgreinar bls. 142)
- tjáð sig um verkefni sín með því að nota hugtök sem greinin býr yfir (Sameiginleg hæfniviðmið fyrir list- og verkgreinar bls. 142)
- skipulagt vinnu sína með sjálfbærni í huga (Sameiginleg hæfniviðmið fyrir list- og verkgreinar bls. 142)
- sýnt frumkvæði í góðri umgengni og frágangi á vinnusvæði (Sameiginleg hæfniviðmið fyrir list- og verkgreinar bls. 142)
- valið aðferðir, efni og verkfæri við hæfi og sýnt rétta og ábyrga notkun verkfæra (Hönnun og smíði bls. 156)
- gert grein fyrir áhrifum nýsköpunar á umhverfi sitt og samfélagi (Hönnun og smíði bls. 157)
- greint vistvæn efni frá óvistvænum og haft sjálfbærni að leiðarljósi við vinnu sína, s.s. við efnisval (Hönnun og smíði bls. 157)
- gert sér grein fyrir hvort og hvernig hægt er að endurnýja ýmsa hluti til að lengja líftíma þeirra (Hönnun og smíði bls. 157)
- unnið með samþætt viðfangsefni með vinnubrögðum náttúrugreina og tekið gagnrýna afstöðu til siðferðilegra þátta er tengjast náttúru, umhverfi, samfélagi og tækni (Náttúrugreinar bls. 170)
- skoðað og skráð atburði eða fyrirbæri sem snerta samspil manns og umhverfis, í framhaldi tekið virkan þátt í gagnrýninni um fjöllum um málið og gert tillögur um aðgerðir til bóta (Náttúrugreinar bls. 172)
- útskýrt hvernig einstaklingur getur stuðlað að eigin velferð með ábyrgri neyslu og hegðun (Náttúrugreinar bls. 173)
- útskýrt forsendur vistvænnar hönnunar (Náttúrugreinar bls. 175)
- sýnt ábyrgð í útivist. Skýrt tákni korta, tekið stefnu með áttavita og ratað um landsvæði eftir korti (Skólaþróttir bls. 185)
- sýnt fram á skilning á mikilvægi þess að bera virðingu fyrir sjálfum sér og öðrum, fyrir mannréttindum, félagslegu réttlæti, jöfnuði og helgi mannlegs lífs (Samfélagsgreinar bls. 198).
- sýnt fram á skilning á eðli sjálfbærrar þróunar og þýðingu hennar fyrir umhverfi, samfélag og efnahagslíf (Samfélagsgreinar bls. 198)
- rökrætt mikilvæg hugtök, sem notuð eru um menningar- og samfélagsmálefni (Samfélagsgreinar bls. 198)
- fjallað um náttúruferla sem mynda og móta land og hafa áhrif á loftslag og gróður (Samfélagsgreinar bls. 198)
- tekið ábyrga afstöðu í eigin fjármálum og neyslu, verði gagnrýninn neytandi og geti sett sér markmið á grundvelli þekkingar á fjármálaumhverfi einstaklinga og samfélags og þeim tilboðum sem eru í boði (Samfélagsgreinar bls. 198)
- rökstutt gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats, sem mikilvægs þáttar í heilbrigðri sjálfsvitund (Samfélagsgreinar bls. 201)
- vegið og metið áhrif fyrirmynda og staðalmynda á mótun sjálfsmyndar og hefur áráði til að móta eigin ímynd, lífsstíl og lífsskoðun á sjálfstæðan og ábyrgan hátt (Samfélagsgreinar bls. 201)
- sýnt sjálfsaga, sjálfstraust og virðingu í margvíslegum samskiptum og samstarfi við ólíka einstaklinga (Samfélagsgreinar bls. 203)
- ígrundað eigin getu til aðgerða og gert sér grein fyrir afleiðingum gerða sinna eða aðgerðaleyfis (Samfélagsgreinar bls. 203)
- tekist á við verkefni úr umhverfinu eða samfélaginu, þar sem þarf að afla upplýsinga og meta þær, finna lausnir, m.a. í tengslum við ábyrgð á eigin fjármálum, neyslu og þróun samfélagsins (Stærðfræði bls. 213)
- notað undirstöðuhugtök rúmfræðinnar þar með talin hugtök um stærðfræðihlutföll, innbyrðis afstöðu lína, færslur og fræðilega eiginleika tví- og þrívíðra forma (Stærðfræði bls. 214)
- unnið á skapandi og gagnrýninn hátt, sjálfstætt og með öðrum (Upplýsinga- og tæknimennt bls. 226)
- nýtt hugbúnað/forrit og önnur gögn við upplýsingaleit (Upplýsinga- og tæknimennt bls. 227)
- nýtt hugbúnað/forrit við myndvinnslu, hljóðvinnslu og gerð myndbanda (Upplýsinga- og tæknimennt bls. 227)

LOKAORÐ

Ef þið viljið kynna ykkur frekar grundvöll þessa verkefnis má lesa meistararitgerð mína **Sjónræn rannsóknarvinna: aukið næmi fyrir umhverfinu og innblástur í skapandi ferli** sem opin er á skemmunni.

Með hugmyndabókinni Kveikjur fyrir skapandi skólastarf - Sjónræn rannsóknarvinna vil ég gefa nemendum á ýmsum aldri tækifæri til að upplifa umhverfi sitt á nýjan hátt. Við þurfum að staldra við og gefa okkur tíma til þess að njóta litlu augnablikanna í lífinu. Að njóta hversdagslegra upplifana og fegurðarinnar allt í kringum okkur getur gefið okkur lífsfyllingu. Við megum

til að hægja á okkur og endurskoða hlutina og gildismat okkar. Á þann hátt má skapa aðstæður fyrir nemendur til að endurskoða afstöðu sína, meðal annars til fegurðar, neyslu og náttúrunnar. Nýjar kröfur eru uppi í menntakerfinu. Aukin áhersla er á samvinnu, ábyrgð, gagnrýna hugsun og sköpun. Mikilvægt er að kenna nemendum aðferðir í hugmyndavinnu; sjónræna rannsóknarvinnu. Rannsóknarvinnan er grunnur að kveikjum og hugmyndavinnu í skapandi skólastarfi. Kveikjan er fyrsti þáttur skapandi ferlis en tilgangur hennar er að finna eigin áhuga. Áhugahvöt gegnir veigamiklu hlutverki í námi en hún hjálpar okkur að skilja okkur sjálf, um leið og hún gerir námið spennandi og skemmtilegt. Tækifæri til að nýta áhuga nemenda ber að taka fagnandi og ekki skemmir fyrir ef ýtt er undir sjálfsþekkingu, næmni og siðferði um leið. Grípum tækifærið og skemmtun okkur og njótum um leið og við lærum og breytum heiminum. Gangi ykkur vel að takast á við kennslu með hugmyndabókina í farteskinu og vonandi mun ykkur gefast kostur á að þjálfa bæði skapandi og gagnrýna hugsun nemenda.

HEIMILDIR

- Klökkinn sem villti um fyrir prófessorum (1965, 7. ferbúar). *Tíminn Sunnudagsblað*. bls. 116-117.
- Lindgren, A. (1971) *Lína langsokkur ætlar til sjós*. Bókaútgáfan Fróði, Reykjavík.
Þýðandi: Jakob Ó. Pétursson.
- Lindström, L. (2006). Creativity: What Is It? Can you assess it? Can it be taught? *International Journal of Art & Design Education*, 25(1), 53-66.
- National advisory committee on creative and cultural education. (1999). *All our futures: creativity, culture and education*. [Skýrsla til ráðherra mennta- og atvinnumála og menningar-, fjölmiðla- og íþróttamálaráðherra.] Sudbury, Suffolk: Department for Education and Employment. Sótt af: <http://sirkenrobinson.com/pdf/allourfutures.pdf>
- Mccurdy, E. (1923). *Leonardo Da Vinci note-books arranged and rendered into English*. New York: Empire State Book Company. Sótt af: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.155775>
- Mennta- og menningarmálaráðuneytið. (2012). *Aðalnámskrá grunnskóla 2011: Almennur hluti*. Reykjavík: Mennta- og menningarmálaráðuneyti. Sótt af: <https://www.menntamalaraduneyti.is/utgefing-efni/namskrar/adalnamskra-grunn-skola/>
- Sigrún Helgadóttir og Þorgerður Hlöðversdóttir (2010). *Jurtalitun: foldarskart í ull og fat*. Reykjavík, höfundur.
- Somerville, Margaret J. (2010). A place pedagogy for “global contemporaneity”. *Educational Philosophy and Theory*, 42(3), 326-344. Sótt af: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1469-5812.2008.00423.x/full>
- Waits, T. (2005). Notes on design. *Zoetrope: All story*. 9 (4).
- Quay, J., Seaman, Jayson og SpringerLink. (2013). *John Dewey and education outdoors: Making sense of the ‘educational situation’ through more than a century of progressive reforms*. Rotterdam: SensePublishers. Sótt af: <https://www.sensepublishers.com/media/1569-john-dewey-and-educa>

Hugmyndabókin

Kveikjur fyrir skapandi skólastarf - Sjónræn
rannsóknarvinna er ætluð fyrir nemendur á
öllum skólastigum. Tilgangur þess að nota
kveikjur í skólastarfi er fyrst og fremst að vekja
áhuga nemenda á hugmyndavinnu og sjálfstæðri
sköpun auk þess að gera þá forvitna um
viðfangsefnið.

Fjölbreyttar

kveikjur bókarinnar, sem
byggjast upp á rannsókn á umhverfinu,
er hægt að setja í samhengi við fjölbreytt
viðfangsefni, á getustigi og áhugasviði
hvers og eins.

Bókin er eingöngu á vef
Menntamálastofnunar.

Höfundur hennar er
Vigdís Hlíf Sigurðardóttir.